

Opwaarts met het Hoger Onderwijs

28 januari 2011

Universiteit Leiden/LUMC

Prof. dr. Fons van Wieringen

Universiteit van Amsterdam

A.M.L.vanWieringen@uva.nl

Inhoudsopgave

1. Kwaliteitsslag: externe impuls, interne impuls
2. Ambitie Nederland
3. EU rangordening
4. Kwaliteitsslag programmatisch en institutioneel:
profilering
5. Enkele andere manieren voor kwaliteitsverbetering
6. Tot slot

Externe impuls

- ❑ Economische agenda van Nederland mondiaal
- ❑ Besef van culturele positie versterken (Europees, mondiaal)
- ❑ Wereldwijde concurrentie om talent
- ❑ Eigen promovendi na ervaringen elders terughalen
- ❑ Masterstudenten en promovendi van elders aantrekken
- ❑ Internationale rangordeningen/profileringen belangrijker

Interne impuls: tekortkomingen overwinnen

❑ Participatiegraad

- eerstegeneratiestudenten ondervertegenwoordigd
- daarbinnen allochtone Nederlandse studenten (wel in hbo)
- oudere studenten idem

❑ Didactiek en uitdaging

- uitval is hoog
- onvoldoende uitgedaagd
- hoe komen we af van 'de 1300 uur student'?

❑ Aanbod

- weinig aanbod voor begaafde en gemotiveerde studenten
- weinig contactintensieve trajecten
- tweede studie meer stimuleren

Ambitie Nederland

□ Kwaliteit

- Nederland in de top 3/5/10 kennislanden
- X universiteiten in de top
- Y hogescholen in de top

□ Toegankelijkheid

- Participatie naar 50%
- Succesgraad van 35% naar 45%
- Jongeren en volwassenen (ook in w.o.!)

Waarom rangordeningen?

Vergelijken informatie

- ❖ **massificatie** van het hoger onderwijs (toename van het aantal instellingen en studenten)
- ❖ groeiende behoefte aan **vergelijkende** informatie

Wedijver

- ❖ mondiale **competitie voor studenten en staf**
- ❖ stimuleren **concurrentie tussen instellingen** voor hoger onderwijs;

Kwaliteit en strategie

- ❖ dragen bij aan de **definitie van 'kwaliteit'** van de instellingen voor tertiair onderwijs
- ❖ voor instellingen van belang bij **interne strategieontwikkeling**, externe benchmarking, samenwerking met andere instellingen

Enkele ervaringen met rangordeningen

- ❑ Rankings bestaan **in verschillende branches** (bijv. ziekenhuizen, banken, restaurants, voetbalclubs, en bedrijven);
- ❑ Instellingen **aan de top** accepteren gewoonlijk de rangplaatsing;
- ❑ Instellingen **aan de voet** van de rangordening vragen naar geldigheid en betekenis van zulke rankings.

Wel profielen, maar toevallig en geen rangordening

- Klassieke algemene universiteiten (Leiden, UvA)
- Speciale universiteiten (Tilburg, Wageningen)
- Technische universiteiten
- Brede hogescholen (Haagse Hogeschool, HvA)
- Veel-locatie hogeschool (Fontys)
- Breed én specialistisch (HAN)
- Nichehogescholen (Hotelschool)

Europees Classificatie Systeem

- ❑ Dominante rankings: **THES**; **Shanghai Jiao Tong**
 - ❑ Op weg naar een EU ranking systeem: **U-Multirank**
- Voor alle Europese instellingen voor hoger onderwijs
 - Dienstbaar aan het ontwikkelen van instellingsprofielen
 - Multi-dimensionaal
 - Eigenaarschap bij instellingen voor hoger onderwijs

U-Multirank

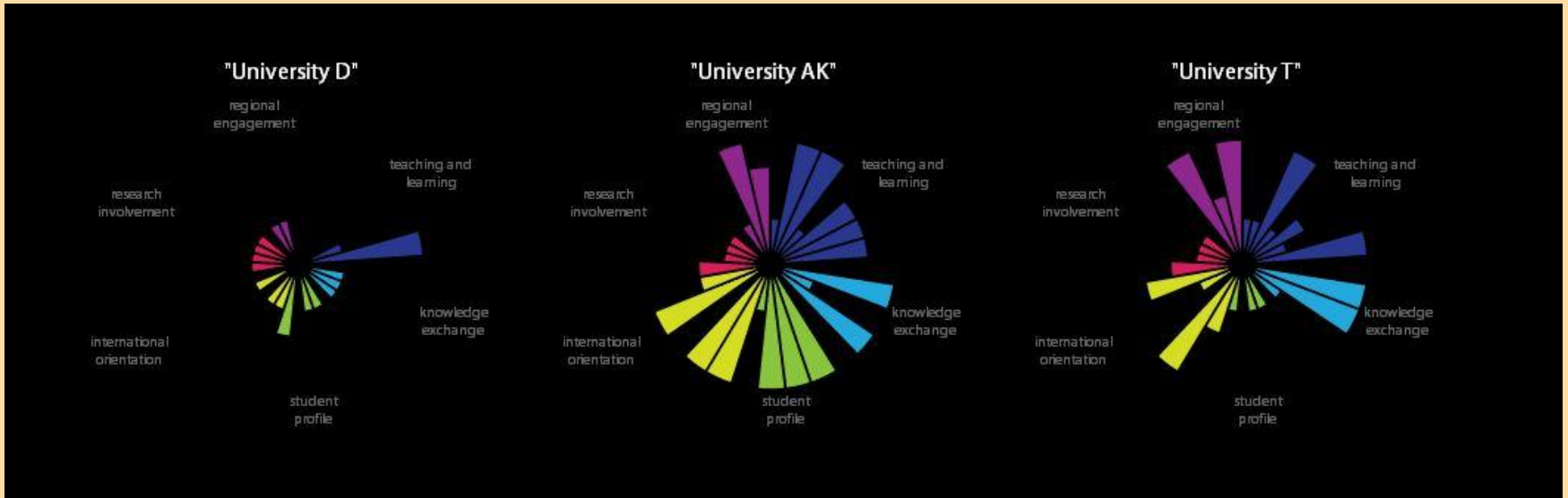

U-Multirank

- 1) Onderwijzen en leren profiel**
- 2) Studentenprofiel**
- 3) Onderzoeksbetrokkenheid**
- 4) Betrokkenheid bij de uitwisseling van kennis**
- 5) Internationale oriëntatie**
- 6) Regionale betrokkenheid**

Dimensies en indicatoren van de U-Kaart classificatie

- 1) **Onderwijzen en leren profiel**
 - welke graden (AD, bach, master, doct)
 - scala van opleidingen
 - uitgaven voor onderwijs
- 2) **Studentenprofiel**
 - oudere studenten, deeltijd studenten
 - afstandsonderwijs studenten
 - omvang studentenbestand
- 3) **Onderzoeksbetrokkenheid**
 - peer-reviewed publicaties
 - promotieproductie
 - uitgaven voor onderzoek
- 4) **Betrokkenheid bij de uitwisseling van kennis**
 - opstarten van bedrijven, octrooiaanvragen
 - culturele activiteiten
 - inkomsten uit het uitwisselen van kennis
- 5) **Internationale oriëntatie**
 - buitenlandse studenten
 - inkomende en uitgaande uitwisselingsstudenten
 - internationaal academisch personeel
 - internationale inkomsten
- 6) **Regionale betrokkenheid**
 - afgestudeerden werken in de regio
 - eerstejaar studenten uit de regio
 - lokale / regionale inkomsten

Veerman: hoog en breed in de classificatie

Daartoe:

- meer (juiste) differentiatie in structuur
- meer (juiste) differentiatie tussen instellingen
- meer (juiste) differentiatie in onderwijsaanbod

Ontvangst rapport Veerman

- Gunstig door alle partijen
- Implementatie voorbereid (Staatssecretaris Zijlstra: Werkgroep Dijkgraaf KNAW, Sistermans AWT, Van Wieringen Onderwijsraad)
- Volgt in concept HOOP juni 2011

Veerman: Meer (juiste) differentiatie in structuur

Binariteit van wo en hbo behouden

- essentie van elk type onderwijs versterken (academisch en professioneel)
- mengvormen in het grensgebied mogelijk maken
- verschillende niveau's en leerstijlen van studenten.
- bedrijven en organisaties zien onderscheid als zinvol.

Meer/juiste differentiatie tussen instellingen

Veerman: Universiteiten en hogescholen eigen profiel:

- ❑ 6 onderdelen U-multirank
-

- ❑ Realisatie via

- ❖ **Concentratie** opleidingen (bv archeologie alleen in Leiden)
- ❖ **Uitruil** opleidingen (niet-top opleidingen sluiten)
- ❖ **Gezamenlijke** faculteiten/ uitvoeringen opleidingen
- ❖ **Bundelingen** onderzoek, samenwerkingsverbanden

- ❑ Realisatie via

- ❖ Onderlinge procescoördinatie?
- ❖ Procescoördinatie via koepels?
- ❖ Procescoördinatie via OCW?

Meer/juiste differentiatie tussen instellingen

- ❑ Realisatie mbv nieuwe organisatievormen
- **soorten hogescholen**: bulkhogescholen, nichehogescholen, onderzoekshogeschool, hogeschool met alleen masters
- **hogeschoolcolleges**
- **andersoortige universiteiten**, bv Universiteit van Zuid-Holland, Universiteiten van Amsterdam
- **universiteiten in college-vorm** (Oxford-model);
- fusies tussen **faculteiten en externe onderzoeksinstituten**;
- gezamenlijke **hbo-wo faculteit**
- **mbo-hbo-wo** instellingen (vgl Rode Pieper VU)

Isomorfie: tegenkracht tegen verschillen

- Druk naar prestigieuze voorbeeld (allemaal Harvard?)
- Interne homogeniteit (alles en iedereen even goed?)
- Rol rankingsysteem?
- Rol parameters bekostigingssysteem?

Veerman: Meer/juiste differentiatie in het onderwijsaanbod

- een **betere match** tussen opleiding en student
- selectie
- brede opleidingen
- LLL

Kwaliteitsverbetering via **niet-vanzelfsprekende** toelating

- ❑ Betere voorbereiding in vo: toelating gekoppeld aan **cijfers voor Nederlands, Engels en wiskunde**
- ❑ Speciale of generieke **toelatingstoets**
- ❑ Toelatings**gesprek/toets non-cognitief** (goede effecten geneeskunde R'dam)
- ❑ Selectie op basis van **eerste tentamenresultaten**
- ❑ Toelatingseisen bij **honours/speciale** uitstroompunten

Mogelijke effecten

- bevordert motivatie en **inzet** van studenten
- wederzijds **commitment** tussen instelling en student
- hoger rendement en **minder uitval** (voorbeelden Hotelschool, Univ College)

Kwaliteitsverbetering via doelgroepen

1. Studenten met **bijzondere talenten** en motivatie
2. **Eerstegeneratiestudenten**: 40% in wo, 60% in hbo
3. **Allochtone Nederlandse** studenten: in 12 jaar verdubbeld
4. Studenten met een **handicap**: bijna 10%
5. **Volwassen** studenten: belangrijk voor 50% HO doelstelling
6. Leerlingen die na het behalen van het havo- of vwo-diploma **niet direct starten** in het hoger onderwijs: ca. 10%
7. **Opkrikken gemiddelde** student ('de 1300 uur student')
8. **Afschaffing studentenhuysvesting**: koppeling aan college-model

Kwaliteitsverbetering via **leerwinst** vaststelling

- Voor onderwijs: leerwinst
- Nodig zijn: referentiepunten, meerdere metingen
- Lamberth Schuwirth: meerdere (formatieve) toetsen
- Jan Anthonie Bruijn: longitudinaal toetsen
- Bekostiging: kwaliteitsdeel opnemen?

Afrondend

- ✓ Kwaliteitsslag nodig: externe en externe impuls
- ✓ Rangordeningen (U-Multirank)
- ✓ Kwaliteitsslag via (Veerman) profilering (institutionele/programmatische veranderingen)
- ✓ Procescoördinatie Profilering
- ✓ Enkele andere wegen naar kwaliteitsverbetering
 - ✓ Minder automatische toelating
 - ✓ Kwaliteitsslag doelgroepen
 - ✓ Bekostiging: kwaliteitsdeel opnemen/leerwinst